

Сидорчук Нінель Герандівна доктор педагогічних наук, професор, дійсний член ГО «Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки "Полісся"», професор кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, <https://orcid.org/0000-0003-2824-1562>

«МЕТОД ГАРБУЗА» ЯК ІНСТРУМЕНТ ОПТИМІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглянуто можливості адаптації «методу гарбуза» до умов фахової передвищої освіти як інструменту педагогічної оптимізації освітнього процесу. Зроблено теоретичне обґрунтування трансформації бізнес-метафори в педагогічну стратегію, доведено доцільність її застосування в системі професійної підготовки майбутніх фахівців. Визначено особливості фахової передвищої освіти, які зумовлюють актуальність використання зазначеного підходу, зокрема практико-орієнтований характер навчання, обмежені строки підготовки та необхідність швидкої професійної адаптації здобувачів освіти. Здійснено аналіз науково-методичних засад упровадження «методу гарбуза» в освітній процес, виокремлено його потенціал щодо оптимізації добору педагогічних методів, технологій і форм навчання.

Проведено експериментальну роботу, у межах якої виявлено рівень обізнаності педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти та їх ставлення до впровадження запропонованого підходу. Доведено, що використання елементів «методу гарбуза» у відповідних типах закладів професійної освіти сприяє підвищенню керованості освітнього процесу, посиленню його практичної спрямованості та індивідуалізації навчання. Узагальнено результати анкетування викладачів, на основі яких встановлено переважно позитивне ставлення до можливості його подальшої апробації.

Обґрунтовано перспективність розроблення авторських педагогічних технологій на основі «методу гарбуза» та визначено напрями його подальшої інтеграції в освітню практику закладів фахової передвищої освіти. Зроблено висновок про те, що запропонований підхід може бути ефективним засобом підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців.

Ключові слова: фахова передвища освіта, заклади фахової передвищої освіти, методи навчання, метод гарбуза, професійна підготовка, освітній процес, оптимізація освітнього процесу.

Sydorchuk Ninel Gerandivna Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Full Member of the NGO "Academy of International Cooperation in Creative Pedagogy "Polissya", Professor of the Department of Vocational Pedagogical, Special Education, Andragogy and Management, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, <https://orcid.org/0000-0003-2824-1562>

"PUMPKIN METHOD" AS A TOOL FOR OPTIMIZING THE EDUCATIONAL PROCESS IN VOCATIONAL HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Abstract. The article considers the possibilities of adapting the "pumpkin method" to the conditions of professional pre-higher education as a tool for pedagogical optimization of the educational process. A theoretical justification of the transformation of the business metaphor into a pedagogical strategy is made, the feasibility of its application in the system of professional training of future specialists is proven.

The features of professional pre-higher education are determined, which determine the relevance of using the specified approach, in particular, the practice-oriented nature of training, limited training terms and the need for rapid professional adaptation of education seekers. An analysis of the scientific and methodological principles of introducing the "pumpkin method" into the educational process is carried out, its potential for optimizing the selection of pedagogical methods, technologies and forms of learning is highlighted.

Experimental work was carried out, within the framework of which the level of awareness of pedagogical workers of professional pre-higher education institutions and their attitude to the implementation of the proposed approach was revealed. It is proven that the use of elements of the "pumpkin method" in the relevant types of vocational education institutions contributes to increasing the manageability of the educational process, strengthening its practical orientation and individualization of learning. The results of the teacher survey are summarized, based on which a predominantly positive attitude towards the possibility of its further testing is established.

The prospects for the development of author's pedagogical technologies based on the "pumpkin method" are substantiated and the directions of its further integration into the educational practice of vocational pre-higher education institutions are determined. It is concluded that the proposed approach can be an effective means of improving the quality of professional training of future specialists.

Keywords: vocational pre-higher education, vocational pre-higher education institutions, teaching methods, pumpkin method, professional training, educational process, optimization of the educational process.

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації системи освіти, пов'язаних із динамічними змінами ринку праці, оновленням професійних стандартів та зростанням вимог до якості підготовки фахівців, особливої актуальності набуває проблема пошуку ефективних стратегій організації освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти. Необхідність модернізації освітнього процесу у відповідних типах закладів професійної освіти, забезпечення його результативності знаходить відображення у низці державних нормативно-правових документів, зокрема у Законі України «Про фахову передвищу освіту» (2019), Типовому положенні про організацію освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти (2023), Положенні про практичну підготовку здобувачів фахової передвищої освіти (2023) та ін. За таких умов сучасне освітнє середовище закладів фахової передвищої освіти об'єктивно потребує переходу від переважно репродуктивних моделей навчання до гнучких, адаптивних і практико-орієнтованих форм та методів освітньої діяльності, що зумовлено специфікою професійної підготовки фахових молодших бакалаврів.

На відміну від загальноосвітнього або класичного університетського середовища, заклади фахової передвищої освіти зорієнтовані на інтенсивне формування професійної готовності здобувачів до виконання конкретних трудових функцій, швидкої інтеграції у виробниче середовище та адаптації до змінних умов професійної діяльності. Відповідно, освітній процес у фаховому коледжі має забезпечувати не лише засвоєння теоретичних знань, але й формування практичного досвіду, професійного мислення, здатності до оперативного прийняття рішень, використання сучасних технологій та ефективної взаємодії у професійному середовищі.

Специфіка контингенту здобувачів, які часто вступають до закладів фахової передвищої освіти після завершення базової середньої школи, також зумовлює потребу в трансформації педагогічних стратегій. Для цієї категорії студентської молоді важливими є висока мотиваційна залученість, чіткий зв'язок навчального матеріалу з майбутньою професійною діяльністю, візуалізація, практична спрямованість завдань і поступове входження в професійний контекст. Традиційні репродуктивні підходи, зорієнтовані переважно на відтворення інформації, часто виявляються недостатньо ефективними, оскільки не забезпечують належного рівня їх професійної активності, самостійності та внутрішньої мотивації.

Крім того, сучасне освітнє середовище фахового коледжу функціонує в умовах постійного оновлення змісту професійної діяльності, зростання вимог роботодавців до рівня підготовки випускників та необхідності формування «гнучких навичок» (soft skills), серед яких особливого значення набувають комунікація, критичне мислення, уміння працювати в команді, адаптивність і

ISSN 2786-6025 Online

здатність до безперервного професійного розвитку. Це актуалізує потребу в таких моделях організації освітнього процесу, які забезпечують інтеграцію теоретичної та практичної підготовки, моделювання реальних професійних ситуацій, використання інтерактивних методів навчання та розвиток суб'єктної позиції здобувача освіти.

Отже, специфіка освітнього середовища закладів фахової передвищої освіти, зорієнтованого на інтенсивну професійну підготовку, швидку адаптацію здобувачів до умов майбутньої діяльності та формування готовності до ефективного виконання професійних функцій, актуалізує потребу в переосмисленні традиційних підходів до організації освітнього процесу. Одним із перспективних шляхів розв'язання цього завдання є оновлення й розроблення педагогічного інструментарію, зокрема впровадження сучасних методів професійного навчання, що забезпечують інтеграцію теоретичної та практичної підготовки, підвищення мотиваційної залученості здобувачів, розвиток професійного мислення, суб'єктності, адаптивності та готовності до діяльності в реальних виробничих умовах. У цьому контексті особливого значення набувають методи, здатні оптимізувати освітній процес, посилити його гнучкість, практичну спрямованість і відповідність сучасним викликам професійної освіти.

Аналіз останніх публікацій та джерел. Аналіз наукових джерел засвідчує, що проблема використання методів, технологій та інструментів організації освітнього процесу в системі фахової передвищої освіти перебуває в центрі уваги сучасних педагогічних досліджень. Значна увага приділяється питанням підвищення якості професійної підготовки, удосконалення методики професійного навчання, упровадження практико-орієнтованих, інтерактивних і цифрових технологій, а також адаптації освітнього процесу до сучасних вимог ринку праці.

Зокрема, А. Боярська-Хоменко здійснила ретроспективний аналіз розвитку професійної освіти дорослих у країнах Центральної та Східної Європи [1]. Проблематика використання інноваційних освітніх технологій та STEM-підходів у професійній освіті висвітлена у працях І. Іваній та О. Мехед, які розкривають можливості інтеграції науки, технологій, інженерії та математики в освітній процес [2, с. 42–45].

Роль інноваційних методів навчання у підвищенні якості професійної освіти, формуванні готовності здобувачів до професійної діяльності та реагуванні на виклики сучасного ринку праці обґрунтовано у дослідженнях Л. Остапко, С. Тройніної та Ю. Коробко [3, с. 424–435].

Водночас О. Подплетня, Т. Потапова та В. Слесарчук окреслено досвід упровадження новітніх технологій навчання у процес професійної підготовки фахівців [4, с. 77–80].

У контексті актуалізованої проблематики уваги заслуговує дослідження Ю. Бистрової, присвячене інноваційним методам навчання у вищій школі. Науковиця обґрунтовує необхідність трансформації освітнього процесу відповідно до сучасних суспільних запитів та потреб ринку праці, акцентуючи увагу на доцільності впровадження інноваційних форм організації навчання, проблемного навчання, інтерактивних методів, індивідуалізованих засобів освітньої діяльності, використання цифрових і мультимедійних технологій, тренінгів, ділових ігор та електронного навчання. Дослідниця наголошує, що сучасний освітній процес має орієнтуватися на розвиток активної позиції здобувача освіти, формування його здатності до самостійного пошуку рішень, адаптації до змін та професійної мобільності, що є особливо значущим у контексті підготовки фахових молодших бакалаврів [5].

Водночас аналіз наукових публікацій дає підстави стверджувати, що проблема адаптації міждисциплінарних управлінських стратегій, зокрема бізнес-підходів, до умов організації освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти, попри її актуальність, залишається недостатньо розробленою. Зокрема, потребує подальшого наукового осмислення потенціал використання інструментів оптимізації освітньої діяльності, орієнтованих на раціональне структурування педагогічного процесу, визначення пріоритетів професійної підготовки та підвищення ефективності педагогічної взаємодії.

Одним із таких інструментів може стати запозичений із підприємницької практики «метод гарбуза», потенціал якого полягає у впорядкуванні освітнього процесу шляхом концентрації на найбільш значущих напрямках діяльності, оптимізації педагогічних рішень та забезпечення поетапного професійного розвитку здобувачів освіти. Як засвідчив попередній аналіз, адаптація цього методу до умов закладів фахової передвищої освіти відкриває перспективи для вдосконалення організації навчання, підвищення результативності педагогічної взаємодії та розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців.

Відповідно, **метою** статті є теоретичне обґрунтування та виявлення дидактичного потенціалу «методу гарбуза» як засобу оптимізації освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти, а також окреслення можливостей його практичного застосування для підвищення ефективності навчання, активізації пізнавальної діяльності здобувачів і вдосконалення освітньої взаємодії.

Виклад основного матеріалу. Витоки та теоретичне осмислення «методу гарбуза» представлені у праці Майка Міхаловіца (M. Michalowicz, 2012) – американського підприємця, бізнес-консультанта, автора науково-популярних праць, присвячених питанням менеджменту та розвитку бізнесу. Його професійна діяльність охоплює створення й управління низкою компаній у різних сферах, що стало основою для розроблення авторських підходів до

ISSN 2786-6025 Online

організації підприємницької діяльності. Практичний досвід, набутий у процесі підприємницької діяльності, узагальнено в публікаціях Майка Міхаловіца, зокрема у книзі Michalowicz M. The Pumpkin Plan: A Simple Strategy to Grow a Remarkable Business in Any Field (2012), український переклад якої має назву «Метод гарбуза» [6].

У праці представлено оригінальну концептуальну модель побудови успішного бізнесу, в основу якої покладено метафору вирощування велетенських гарбузів американськими фермерами, які змагаються у традиційних конкурсах найбільших гарбузів. Її ключові положення базуються на принципах, запозичених із практики селекції та вирощування великих гарбузів: відборі найкращого насіння, усуненні слабких рослин і концентрації ресурсів на розвитку найсильніших. За аналогією, у підприємницькій діяльності доцільно, на думку автора, зосереджувати зусилля на пріоритетних напрямках, що забезпечують найвищу результативність. М. Міхаловіц акцентує увагу на тому, що досягнення високих результатів потребує цілеспрямованого відбору перспективних ресурсів, відмови від неефективних рішень і системного підходу до розвитку найбільш продуктивних складових бізнесу. Такий підхід сприяє підвищенню якості управління, раціональному використанню ресурсів і досягненню стратегічних цілей.

У змістовому аспекті праці значна увага приділяється аналізу типових помилок підприємців на початкових етапах діяльності. Автор описує стан надмірної залученості до бізнесу, що супроводжується професійним вигоранням, зумовленим прагненням до постійного розширення клієнтської бази без належної систематизації процесів. У результаті такого підходу зростає навантаження, однак не відбувається пропорційного підвищення ефективності діяльності.

Важливим етапом переосмислення власної стратегії для автора стало усвідомлення необхідності чіткого цілепокладання, делегування повноважень і оптимізації кола клієнтів.

Узагальнюючи, автор пропонує низку рекомендацій для ефективного ведення бізнесу: визначення особистісної мотивації та стратегічних орієнтирів, планування фінансових результатів у коротко- та довгостроковій перспективі, формування якісного продукту й орієнтація на ключових клієнтів. Важливим є також акцент на необхідності збереження балансу між професійною діяльністю та особистим життям, що дозволяє уникнути професійного вигорання.

У зазначеному контексті «Метод гарбуза» постає цілісною управлінською концепцією, яка поєднує практичний досвід автора з метафоричною моделлю розвитку та, на нашу думку, може розглядатися як універсальний підхід до оптимізації діяльності не лише у сфері бізнесу, а й в інших галузях, зокрема в освіті.

У сучасних умовах модернізації освіти окремі положення бізнес-стратегії, зокрема «методу гарбуза» М. Мікаловіца, можуть бути інтерпретовані та продуктивно використані в освітньому середовищі (див. табл. 1).

Таблиця 1

Трансформація «методу гарбуза»: від аграрної практики до освітньої технології

№	Метод гарбуза як аграрна стратегія	Метод гарбуза як бізнес-стратегія	Метод гарбуза як освітня технологія
1	Відбір найкращого насіння	Визначення найбільш перспективних ідей, продуктів або клієнтів	Виявлення пріоритетних освітніх цілей, потреб здобувачів та ключових компетентностей
2	Підготовка ґрунту для росту	Створення сприятливих умов для розвитку бізнесу	Формування сприятливого освітнього середовища та мотиваційного простору
3	Усунення слабких рослин	Відмова від неефективних напрямів діяльності, ресурсних втрат	Відбір найбільш результативних методів, форм і засобів навчання
4	Концентрація ресурсів на найсильнішому гарбузі	Зосередження ресурсів на пріоритетних напрямках розвитку	Фокусування на ключових професійних компетентностях і практичній підготовці
5	Постійний догляд і контроль росту	Системне вдосконалення бізнес-процесів	Педагогічний супровід, моніторинг навчальних досягнень і корекція освітнього процесу
6	Захист рослини від шкідливих впливів	Мінімізація ризиків та усунення чинників, що гальмують розвиток	Усунення бар'єрів у навчанні, підтримка мотивації та адаптації здобувачів
7	Отримання великого й якісного врожаю	Досягнення високих бізнес-результатів	Формування професійної компетентності та готовності до професійної діяльності

[Таблиця складана автором]

ISSN 2786-6025 Online

У таблиці представлено порівняльну характеристику «методу гарбуза» в контексті його функціонування як аграрної стратегії, бізнес-підходу та освітньої технології.

Концептуально дана стратегія ґрунтується на ідеї свідомого відбору, концентрації ресурсів і системного розвитку найбільш перспективних напрямів діяльності, що має безпосередні паралелі з організацією освітнього процесу. Її адаптація до педагогічної практики передбачає переосмислення ключових принципів у площині професійної підготовки фахівців і постає не як окремий метод (спосіб) навчання, а як своєрідний алгоритм досягнення результатів освітньої траєкторії.

У такому контексті «метод гарбуза» розглядатимемо як стратегію цілеспрямованої організації освітнього процесу, що ґрунтується на визначенні пріоритетів, концентрації ресурсів на найбільш значущих напрямках підготовки, усуненні неефективних компонентів і забезпеченні послідовного професійного розвитку здобувачів освіти. Така стратегія спрямована на досягнення максимально можливих результатів професійної підготовки через зосередження педагогічних зусиль на пріоритетних цілях, розвитку потенціалу здобувачів та реалізації ключових принципів методу, серед яких:

- принцип відбору «найкращого насіння», який в освітньому контексті може бути співвіднесений із необхідністю виявлення індивідуальних здібностей, нахилів і професійних інтересів здобувачів освіти. Водночас ідеться не про селекцію «кращих» студентів, а про виявлення та розвиток індивідуального потенціалу кожного через застосування діагностувальних методик, побудову індивідуальних освітніх траєкторій і використання диференційованого підходу до навчання. Чітке усвідомлення сутності цього етапу є важливою умовою ефективного використання «методу гарбуза» для реалізації освітніх завдань;

- створення сприятливого освітнього середовища (ідея системного догляду та розвитку), яке забезпечує постійну підтримку навчально-пізнавальної діяльності, розвиток мотивації та формування професійних компетентностей. У цьому контексті важливого значення набувають сучасні методи навчання, наставництво, тьюторинг, а також використання цифрових технологій;

- усунення неефективних елементів у освітньому середовищі як оптимізація змісту освіти, методів і форм навчання. Йдеться про відмову від застарілих, малоефективних педагогічних практик на користь інноваційних підходів, що відповідають сучасним вимогам ринку праці;

- принцип концентрації на пріоритетних напрямках актуалізує необхідність чіткого визначення освітніх цілей, ключових компетентностей та результатів навчання. Це дозволяє уникнути перевантаження змісту освіти та забезпечити його практичну спрямованість;

- ідея підтримки та розвитку «найсильніших» в освітньому процесі може реалізовуватися через створення умов для розвитку обдарованої молоді, стимулювання академічної успішності, участі у проєктній, науковій та професійній діяльності.

У такому розумінні «метод гарбуза» відображає логіку педагогічної доцільності й ефективності: викладач не розпорошує зусилля на широкий спектр випадкових або традиційно усталених підходів, а здійснює обґрунтований вибір тих методів і технологій, які забезпечують максимальний освітній результат у конкретних умовах. Це передбачає постійний моніторинг якості навчання, рефлексію власної педагогічної діяльності та гнучке коригування освітнього процесу. Стратегічний характер такого підходу виявляється в орієнтації на довгострокове підвищення якості освіти, пріоритеті інноваційних і доказово ефективних педагогічних технологій, концентрації на ключових дидактичних інструментах, що забезпечують досягнення запланованих результатів навчання, та оптимізації освітнього середовища шляхом усунення надлишкових або неефективних елементів.

У цілому адаптація «методу гарбуза» до системи освіти створює передумови для формування ефективної стратегії організації освітнього процесу, заснованої на принципах цілеспрямованості, оптимізації, індивідуалізації та результативності. Її впровадження сприятиме підвищенню якості професійної підготовки, посиленню конкурентоспроможності випускників і досягненню високих результатів освітньої діяльності. Водночас важливо підкреслити, що в освітньому середовищі цей підхід не може реалізовуватися у формі жорсткого «відсіву», характерного для бізнес-практик. Натомість він має трансформуватися у гуманістично орієнтовану модель, спрямовану на підтримку кожного здобувача освіти та створення умов для розвитку його потенціалу.

У закладах фахової передвищої освіти «метод гарбуза» є доцільним як педагогічно адаптована стратегія оптимізації освітнього процесу, що відповідає специфіці цього освітнього середовища, орієнтованого на практико-зорієнтовану підготовку, обмежені строки навчання та необхідність швидкої професійної адаптації здобувачів освіти. Його сутність полягає у раціональному доборі та концентрації ефективних педагогічних методів, технологій і форм навчання, спрямованих на формування професійної компетентності.

Особливості фахової передвищої освіти – дуальність освітніх траєкторій, поєднання підготовки до професійної діяльності з можливістю продовження навчання, а також високий рівень практичної спрямованості – зумовлюють потребу в гнучкій організації освітнього процесу. У цьому контексті «метод гарбуза» забезпечує структуроване проєктування навчання через системний добір педагогічних засобів, орієнтованих на виявлення професійних

ISSN 2786-6025 Online

схильностей і формування усвідомленого професійного вибору здобувачів освіти.

Реалізація підходу передбачає поєднання діагностичних, інтерактивних, діяльнісних і рефлексивних методів, що в сукупності забезпечують поетапне формування професійної готовності: від виявлення інтересів і моделювання професійних ситуацій до практичного занурення у фахове середовище та осмислення власної освітньої траєкторії.

Застосування «методу гарбуза» у закладах фахової передвищої освіти сприяє підвищенню керованості та результативності освітнього процесу, його індивідуалізації та посиленню практичної спрямованості. Викладач при цьому виступає проєктувальником освітнього середовища, який забезпечує оптимальний добір педагогічних рішень відповідно до цілей професійної підготовки.

Отже, «метод гарбуза» є ефективним інструментом саме для системи фахової передвищої освіти, оскільки дозволяє врахувати її прикладний характер, обмеженість навчального часу та необхідність швидкого формування професійної компетентності без редукації освітнього потенціалу здобувачів освіти.

З метою визначення доцільності та ефективності адаптації «методу гарбуза» до умов функціонування закладів фахової передвищої освіти, а також виявлення педагогічних умов його коректного впровадження було проведено мікродослідження з низки питань окресленої проблематики. Його реалізація здійснювалася упродовж 2025/2026 навчального року студентами 4 курсу фізико-математичного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка спеціальності 015 «Професійна освіта. Цифрові технології» під час проходження педагогічної практики (I семестр – 4 тижні; II семестр – 6 тижнів) під науковим супроводом викладачів кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління. Експериментальна база охоплювала низку закладів фахової передвищої освіти, зокрема: Житомирський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету; Житомирський агротехнічний фаховий коледж; Коростишівський педагогічний фаховий коледж імені І. Я. Франка; Відокремлений структурний підрозділ «Житомирський технічний фаховий коледж КНУБА» та інші.

На констатувальному етапі експериментальної роботи, що реалізовувався під час педагогічної практики студентів у I семестрі поточного навчального року, було здійснено вивчення рівня обізнаності педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти щодо «методу гарбуза». Дослідження проводилося у формі анкетування та напівструктурованого опитування 86 педагогічних працівників.

Отримані у ході експериментальної роботи дані засвідчили: 18,6% (16 осіб) респондентів мають загальне уявлення про «метод гарбуза» як управлінсько-освітню концепцію; 9,3% (8 осіб) ознайомлені з окремими положеннями методу, але не застосовували його у педагогічній практиці; 72,1% (62 особи) не володіють інформацією про зазначений підхід або вперше чують про нього.

На основі отриманих результатів викладачами Житомирського державного університету імені Івана Франка в межах науково-методичної співпраці для викладацького складу коледжів організовано тренінг із елементами дискусії, присвячений «методу гарбуза». Під час тренінгу обговорювалися його сутність і концептуальні засади, а також доцільність адаптації до умов закладів фахової передвищої освіти. У центрі уваги перебували питання педагогічного потенціалу актуалізованого підходу в контексті оптимізації освітнього процесу, співвідношення принципу концентрації на пріоритетних напрямках із вимогами індивідуалізації навчання, а також добору ефективних методів його реалізації (діагностувальних, інтерактивних, діяльнісних і рефлексивних). Окремо розглядалися можливі ризики та обмеження впровадження підходу, необхідні педагогічні умови його ефективного застосування, а також вплив на формування професійної компетентності здобувачів освіти. Значну увагу приділено забезпеченню балансу між оптимізацією освітнього процесу та збереженням його гуманістичної спрямованості, а також перспективам подальшого використання «методу гарбуза» в системі фахової передвищої освіти.

Результати проведеного тренінгу засвідчили зацікавленість педагогічних працівників у можливостях використання «методу гарбуза» в освітній практиці закладів фахової передвищої освіти. Отримані обговорення та методичні напрацювання дали підстави для висновку про доцільність його подальшої апробації в освітньому процесі. У зв'язку з цим на перспективу запропоновано розроблення авторських педагогічних технологій, що ґрунтуються на «методі гарбуза» та враховують особливості організації освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти.

Після реалізації елементів авторських технологій на основі «методу гарбуза» протягом шести місяців викладачі фахових коледжів взяли участь в узагальнювальному опитуванні (проходження студентами педагогічної практики у II семестрі поточного навчального року) та поділилися власними враженнями щодо перспектив його подальшого використання в освітній практиці закладів фахової передвищої освіти.

Отримані результати засвідчили загалом позитивне ставлення до запропонованого підходу: 64,0% (55 осіб) респондентів підтримали ідею його подальшої адаптації та впровадження в освітній процес; 27,9% (24 особи) зайняли обережно-нейтральну позицію, наголошуючи на потребі додаткового

ISSN 2786-6025 Online

науково-методичного обґрунтування та розроблення чітких рекомендацій; 8,1% (7 осіб) висловили сумнів щодо доцільності його використання в умовах фахової передвищої освіти.

У ході якісного аналізу відповідей встановлено, що сумніви окремих респондентів ґрунтувалися передусім на недостатній апробації підходу в різних типах закладів освіти, відсутності уніфікованих методичних рекомендацій щодо його впровадження, а також на побоюваннях щодо можливого ускладнення структури освітнього процесу на етапі адаптації. Додатково зазначалося, що частина викладачів потребує більш глибокого розуміння механізмів практичної реалізації «методу гарбуза» та його співвідношення з традиційними педагогічними технологіями.

Водночас у відповідях переважали позитивні оцінки переваг підходу, зокрема щодо підвищення керованості освітнього процесу, його практичної спрямованості, оптимізації педагогічних рішень та посилення індивідуалізації навчання. У якості ризиків також виокремлювалися потреба в додатковому методичному супроводі та поступовість впровадження інновації.

Загалом результати опитування підтвердили перспективність подальшого використання «методу гарбуза» та доцільність його поетапної апробації в освітній практиці із відповідним науково-методичним забезпеченням і розробкою авторських педагогічних технологій на його основі.

Висновки. Здійснене теоретико-емпіричне дослідження засвідчило, що «метод гарбуза» може бути інтерпретований як продуктивна стратегія педагогічної оптимізації, яка виходить за межі первинної бізнес-метафори та набуває нового змісту в умовах освітньої галузі. Його адаптація дозволяє переосмислити логіку організації освітнього процесу не як сукупність рівнозначних методичних дій, а як систему цілеспрямованого відбору й концентрації педагогічно найбільш результативних рішень.

Проведені наукові розвідки дають підстави обґрунтувати доцільність застосування «методу гарбуза» саме в умовах фахової передвищої освіти, яка характеризується практико-орієнтованістю, стислими строками професійної підготовки та необхідністю швидкої адаптації здобувачів освіти до вимог ринку праці або подальшого навчання у закладах вищої освіти. У цьому контексті підхід набуває значення інструменту педагогічної оптимізації, що забезпечує цілеспрямований добір ефективних методів навчання.

Встановлено, що специфіка фахової передвищої освіти (поєднання професійної та академічної траєкторій, дуальність підготовки, орієнтація на формування прикладних компетентностей) створює сприятливі умови для реалізації «методу гарбуза» як стратегії раціональної організації освітнього процесу. Його впровадження сприяє переорієнтації освітньої діяльності на результативність, практичну спрямованість і індивідуалізацію навчання.

Емпіричні дані засвідчили, що використання елементів цього підходу у закладах фахової передвищої освіти підвищує керованість освітнього процесу, активізує професійне самовизначення здобувачів освіти та сприяє більш усвідомленому вибору подальшої освітньої або професійної траєкторії. Водночас ефективність його реалізації залежить від рівня методичної підготовленості педагогічних працівників і наявності науково-методичного супроводу.

Отримані результати дають підстави розглядати «метод гарбуза» у фаховій передвищій освіті як перспективну основу для проектування авторських педагогічних технологій, спрямованих на оптимізацію освітнього процесу, підвищення якості професійної підготовки та забезпечення відповідності результатів навчання сучасним соціально-економічним вимогам. У подальшому це відкриває можливості для розроблення інноваційних моделей організації навчання у закладах фахової передвищої освіти.

Подальші наукові розвідки доцільно спрямувати на розширення теоретико-методологічного обґрунтування «методу гарбуза» в умовах фахової передвищої освіти та розроблення на його основі авторських педагогічних технологій. Перспективним є створення методичних моделей і дидактичних сценаріїв його впровадження в різних освітніх компонентах, а також конструювання практичних інструментів оптимізації освітнього процесу. Особливого значення набуває розроблення діагностичного інструментарію для оцінювання ефективності застосування цього підходу, а також апробація його елементів у різних типах закладів фахової передвищої освіти. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на інтеграцію «методу гарбуза» в цифрові освітні середовища та технології змішаного навчання, що дозволить розширити його функціональні можливості та підвищити результативність професійної підготовки здобувачів освіти.

Література:

1. Боярська-Хоменко А. В. Освіта дорослих в країнах. Центральної та Східної Європи: ретроспективний аналіз: монографія. Харків: Мітра. 2019. 376 с.
2. Іваній І.В., Мехед О.Д. Використання STEM технологій та засобів навчання у професійній освіті. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки.* 2024. № 215. С. 42–45.
3. Остапко Л.О., Тройніна С.О., Коробко Ю.В. Роль інноваційних методів навчання в покращенні якості професійної освіти. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка».* 2023. № 15(33). С. 424–435.
4. Подплетня О. А., Потапова Т. М., Слесарчук В. Ю. Інноваційні технології в професійній освіті: сучасні тенденції та практика впровадження. *Медицина освіти.* 2018. № 4. С. 77–80.
5. Бистрова Ю. В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України [Електронний ресурс]. *Право та інноваційне суспільство.* 2015. № 1 (4). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2015/04/Bystrova.pdf> (дата звернення: 21.04. 2026).
6. Michalowicz M. *The Pumpkin Plan: A Simple Strategy to Grow a Remarkable Business in Any Field.* New York: Portfolio/Penguin, 2012. 240 p. ISBN 978-1-59184-488-4.

References:

1. Boiarska-Khomenko A. V. (2019). *Osvita doroslykh v krainakh. Tsentralnoi ta Skhidnoi Yevropy: retrospektyvnyi analiz: monohrafiia [Adult education in Central and Eastern European countries: a retrospective analysis]*. Kharkiv: Mitra [in Ukrainian].
2. Ivani I.V., & Mekhed O.D. (2024). Vykorystannia STEM tekhnolohii ta zasobiv navchannia u profesiinii osviti [Using STEM technologies and learning tools in vocational education]. *Naukovi zapysky. Serii: Pedahohichni nauky – Scientific notes. Series: Pedagogical sciences*, 215, 42–45 [in Ukrainian].
3. Ostapko L.O., Troinina S.O., & Korobko Yu.V. (2023). Rol innovatsiinykh metodiv navchannia v pokrashchenni yakosti profesiinnoi osvity [The role of innovative teaching methods in improving the quality of vocational education]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky. Serii «Pedahohika» – Prospects and innovations of science. Series "Pedagogy"*, 15(33), 424–435 [in Ukrainian].
4. Podpietnia O. A., Potapova T. M., & Sliesarchuk V. Yu. (2018). Innovatsiini tekhnolohii v profesiinii osviti: suchasni tendentsii ta praktyka vprovadzhennia [Innovative technologies in professional education: current trends and implementation practices]. *Medychna osvita – Medical education*, 4, 77–80 [in Ukrainian].
5. Bystrova Yu. V. (2015). Innovatsiini metody navchannia u vyshchii shkoli Ukrainy [Innovative teaching methods in higher education in Ukraine]. *Pravo ta innovatsiine suspilstvo. – Law and innovative society*, 1 (4). Retrieved from <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2015/04/Bystrova.pdf> [in Ukrainian].
6. Michalowicz M. *The Pumpkin Plan: A Simple Strategy to Grow a Remarkable Business in Any Field*. (2012). New York: Portfolio/Penguin [in English].

Дата першого надходження статті до видання: 13.05.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.05.2026